

БЕДНОСТ И ОБРАЗОВАНИЕ

Стоян Баев*

Бедността в страната по принцип е последица от други явления и процеси като например равнище на икономическо и социално развитие, наличие на външен дълг, външни помощи и подкрепа, чуждестранни инвестиции, наличие на адекватна и действаща нормативна база, стнокултурни особености и традиции, образователно равнище на населението и т. н. В общия случай колкото по-ограничен е бюджетът на държавата като цяло и в частта му за разходите за социални дейности и услуги, толкова по-бедно е населението. Известно е, че преобладаващата част от бедните са или неграмотни, или с ниско образование и квалификация. Това са хора, неконкурентоспособни на пазара на труда, трайно безработни и обикновено - реципиенти на службите за социално подпомагане.

Поради необходимостта от по-задълбочено изучаване на факторите, поражаващи бедност, ще направя опит да опиша някои аспекти на връзката бедност - образование, основани на данни от различни статистически изследвания.

Първата релация е между недостига на финансови средства в разходната част на държавния бюджет (включително и на общинските бюджети), недостига на средства за образование и неблагоприятните последици от този недостиг. Общите финансови условия, в които функционира образователната система у нас, като цяло са неблагоприятни. Известни са проблемите, предизвикани от големия недостиг на средства за текуща издръжка и инвестиции в образованието, включително средства за работни заплати, ремонт, транспорт, компютри и пр. Този недостиг се долавя от множество индикатори. Най-обобщаващите от тях са "разходи за образованието като дял от brutния вътрешен продукт" и "съотношение на средната работна заплата в образованието и средната работна заплата за страната".

Преди всичко трябва да се отбележи ниската стойност на БВП на глава от населението. През последните три години (1998-2000) стойността му варира в границите 1540-1580 щ. д., като за 2001 г. по предварителни данни достига 1705 долара. Тези стойности са едни от най-ниските за страните от Европа и на практика характеризират състоянието на икономиката като кризисно. Към тези обстоятелства

---

* Началник на отдел "Социални статистики" в Националния статистически институт, София, ул. "П. Волов" № 2; e-mail: sbaev@nsi.bg .